

ECHA-16-FS-05-LT

TOLESNIEMS NAUDOTOJAMS SVARBI INFORMACIJA

Saugos duomenų lapai ir poveikio scenarijai

Šis informacinis biuletenis – tai tolesnių naudotojų supažindinimas su saugos duomenų lapais ir poveikio scenarijais. Jame aprašoma, kas yra saugos duomenų lapai ir poveikio scenarijai, kokiais atvejais juos reikia pateikti ir ką tolesniam naudotojui reikia padaryti, juos gavus.

Jeigu pramoninėje ar profesinėje veikloje naudojate pavojingus cheminius produktus, paprastai tiekėjai turi pateikti jums saugos duomenų lapą.

Papildoma informacija gali būti pateikta prie saugos duomenų lapo pridėdamuose poveikio scenarijuose. Poveikio scenarijuose aprašoma, kaip galima kontroliuoti cheminės medžiagos poveikį žmonėms ir aplinkai, siekiant užtikrinti jos saugų naudojimą.

KODĖL TAI SVARBU?

Saugos duomenų lape ir poveikio scenarijuose pateikta informacija padeda apsaugoti darbuotojus ir aplinką.

Būdami cheminių produktų naudotojai, jūs turite nustatyti ir taikyti tinkamas priemones, apie kurias tiekėjai jus informavo, kad galėtumėte tinkamai kontroliuoti kylančią riziką.

Jeigu jūs tiekiate chemines medžiagas ar mišinius tolesniems naudotojams, jūs turite aktualią informaciją perduoti savo klientams ir duoti jiems atitinkamus patarimus dėl rizikos valdymo.

Tolesni naudotojai – tai įmonės arba žmonės, naudojantys cheminius produktus savo pramoninėje arba profesinėje veikloje.

SAUGOS DUOMENŲ LAPAS – KAS TAI?

Saugos duomenų lapuose cheminių produktų naudotojams pateikiama būtina informacija, padedanti apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką.

Saugos duomenų lape pateikiama:

- duomenys apie tiekėją;
- cheminio produkto identifikaciniai duomenys ir būtini duomenys apie jo sudėtį, įskaitant REACH registracijos numerį (jei įregistruota) ir pagrindines jo technines funkcijas bei naudojimo būdus;
- informacija apie pavojingumo klasifikaciją ir ženklumą bei poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai ribinės vertės;
- rekomendacijos dėl tvarkymo ir laikymo bei poveikio kontrolės priemonių;
- informacija apie pirmosios pagalbos, priešgaisrinės apsaugos, saugaus transportavimo, šalinimo ir ekstremaliųjų situacijų valdymo priemones;
- informacija apie pagrindines cheminės medžiagos ar mišinio fizikines ir chemines savybes (pvz., tirpumą vandenyje, garų slėgį, biologinį skaidumą), įskaitant informaciją apie stabilumą ir reakingumą, taip pat išsami informacija apie toksinį poveikį ir poveikį aplinkai ir
- atitinkama su teisės aktais susijusi informacija. Tai apima informaciją apie tai, ar, registruojant cheminę medžiagą pagal REACH reglamento nuostatas, buvo parengtas cheminės saugos vertinimas, ir ar cheminei medžiagai taikomi REACH reglamento reikalavimai dėl cheminių medžiagų autorizacijos ar apribojimų.

Saugos duomenų lapų formatas ir turinys apibrėžti REACH reglamente.

POVEIKIO SCENARIJUS – KAS TAI?

Registruotojas, pagal REACH reglamento nuostatas registruodamas chemines medžiagas, kurių kiekiai viršija 10 tonų per metus ir kurios turi tam tikrų pavojingų savybių, parengia cheminės saugos vertinimą ir poveikio vertinimą.

Atlikdami šį vertinimą, registruotojai parengia nurodytų cheminės medžiagos naudojimo būdų poveikio scenarijus. Tiekdami cheminę medžiagą, tolesniems naudotojams jie pateikia atitinkamus poveikio scenarijus.

Poveikio scenarijuose aprašomos veiklos sąlygos ir rizikos valdymo priemonės, kurios turėtų užtikrinti tinkamą žmonių sveikatai ir aplinkai kylančios rizikos kontrolę.

Poveikio scenarijai apima visą cheminės medžiagos gyvavimo ciklą, įskaitant jos paruošimą, galutinį naudojimo pramoninėje ir profesinėje veikloje būdą, platų vartojimą ir naudojimą tam tikruose gaminiuose.

Poveikio scenarijaus formatas ir turinys REACH reglamente nėra apibrėžti, bet suinteresuotieji subjektai sutarė dėl bendro formato ir turinio.

Poveikio scenarijų sudaro šios skiltys:

- pavadinimo skiltis;
- poveikiui įtaką darančios naudojimo sąlygos;
- poveikio vertinimas (jis gali apimti rizikos ypatumų santykio apibūdinimą) ir
- rekomendacijos tolesniems naudotojams, kaip įvertinti, ar jų taikomas naudojimo būdas atitinka poveikio scenarijuje apibrėžtas ribas.

KOKIAIS ATVEJAIS TURĖČIAU GAUTI SAUGOS DUOMENŲ LAPUS IR POVEIKIOS SCENARIJUS?

Jūs turėtume gauti saugos duomenų lapą įsigydami:

- chemines medžiagas arba mišinius, kurie pagal CLP reglamentą priskiriami prie pavojingų;
- patvarias, bioakumuliacines ir toksiškas (PBT) ar labai patvarias ir didelės bioakumuliacijos (vPvB) chemines medžiagas arba
- chemines medžiagas, kurios įtrauktos į labai didelį susirūpinimą keliančių cheminių medžiagų kandidatinių sąrašą¹.

Tačiau, kai cheminės medžiagos ar mišiniai atitinka pirmiau minėtus kriterijus, bet parduodami plačiajai visuomenei, saugos duomenų lapo pateikti nereikia, nebent jo prašo tolesnis naudotojas ar platintojas.

Jei mišiniai nepriskiriami prie pavojingų, bet juose yra tam tikrų pavojingų cheminių medžiagų, kurios viršija tam tikras ribas, saugos duomenų lapas turėtų būti pateiktas, jei jo prašo tolesni naudotojai ar platintojai. Tiekimo grandinėje dalyvaujantys įmonei atlikus cheminės saugos vertinimą ir parengus poveikio vertinimą pagal REACH reikalavimus, jūs turėtumėte kaip cheminės medžiagos saugos duomenų lapo priedą gauti atitinkamus poveikio scenarijus.

KAIP DĖL MIŠINIŲ?

Pavojingų mišinių tiekėjai turėtų kartu su mišinio saugos duomenų lapu pateikti aktualią informaciją iš sudedamųjų medžiagų poveikio scenarijų.

Šią informaciją galima pateikti keliais būdais:

- konsoliduotą informaciją apie saugų mišinio

¹ <https://echa.europa.eu/candidate-list-table>

naudojimą galima pateikti kaip saugos duomenų lapo priedą arba

- konsoliduotą informaciją apie saugų mišinio naudojimą galima įtraukti į pagrindinę saugos duomenų lapo dalį, daugiausia į 8 skiltį arba
- atitinkamus mišinio sudedamųjų cheminių medžiagų poveikio scenarijus galima pateikti kaip saugos duomenų lapo priedą.

Mišinių ruošėjams yra parengta metodika, kuri turėtų padėti nustatyti atitinkamas rizikos valdymo priemonės, apie kurias reikėtų informuoti tolesnius naudotojus².

Kai kurios sektorinės organizacijos pagal sutartą formą rengia dažnai naudojamų produktų saugaus naudojimo informacijos formas, t. y. informaciją apie saugų mišinio naudojimą (angl. *safe use of mixture information*, SUMI). Mišinių ruošėjai gali pasirinkti atitinkamą SUMI pagal savo produktą ir naudojimo būdus ir pateikti ją kaip saugos duomenų lapo priedą³.

KĄ MAN REIKIA PADARYTI?

Gavę saugos duomenų lapą, turėtumėte nustatyti atitinkamas priemones, kuriomis būtų galima tinkamai kontroliuoti riziką jūsų įmonėje, ir jas taikyti.

Taip pat jūs turėtumėte palyginti informaciją, susijusią su chemine identifikacija, sudėtimi, klasifikacija ir saugiu naudojimu, su savo turima informacija apie cheminę medžiagą ar mišinį. Įvertinkite skirtumus ir, jei būtina, imkitės taisomųjų veiksmų.

Kartu su saugos duomenų lapu gavus poveikio scenarijus, pirmiausia reikia nustatyti, ar į gautus poveikio scenarijus įtrauktas jūsų taikomas naudojimo būdas. Poveikio scenarijai turėtų apimti jūsų įmonėje taikomus naudojimo būdus ir numatomus naudojimo būdus, kuriuos galbūt taikys jūsų klientai (tiek darbuotojai, tiek vartotojai).

Paskui reikia patikrinti, ar į poveikio scenarijus taip pat įtrauktos atitinkamos naudojimo sąlygos, t. y. palyginti tiekėjo parengtus poveikio scenarijus su tuo, kaip jūs ir jūsų klientai naudoja cheminę medžiagą.

Jeigu jūsų taikomas naudojimo būdas ir (arba) naudojimo sąlygos neįtrauktos į gautą poveikio scenarijų, jūs privalote imtis veiksmų!

² Švino komponentų identifikavimo (angl. *Lead Component Identification*, LCID) metodika.

³ Cheminių produktų tolesnių naudotojų koordinavimo grupės (angl. *Downstream Users of Chemicals Co-ordination group*, DUCG) gairės.

KOKIŲ VEIKSMŲ IMTIS, JEI TAIKOMAS NAUDOJIMO BŪDAS AR NAUDOJIMO SĄLYGOS NEĮTRAUKTOS Į GAUTĄ POVEIKIO SCENARIJŲ?

Jeigu jūsų arba jūsų klientų taikomas naudojimo būdas arba naudojimo sąlygos neįtrauktos į gautą poveikio scenarijų, jūs galite:

- paprašyti tiekėjo pateikti tinkamą poveikio scenarijų. Jums gali tekti tiekėjui aprašyti savo taikomus naudojimo būdus ir naudojimo sąlygas⁴;
- įgyvendinkite bent tas naudojimo sąlygas, kurios aprašytos gautame poveikio scenarijuje;
- jei taikytina, pakeiskite naudojamą cheminę medžiagą kita medžiaga arba atliekamą procesą kitu procesu, kad jūsų taikomas naudojimo būdas būtų aprašytas poveikio scenarijuje;
- suraskite kitą tiekėją, galintį pateikti poveikio scenarijų, kuris apimtų jūsų taikomą naudojimo būdą;
- atlikite cheminės saugos vertinimą ir parenkite savo tolesnio naudotojo cheminės saugos ataskaitą, kuri apimtų jūsų taikomus naudojimo

Bendraukite su savo tiekėjais.

- jei reikia, pateikite informaciją ECHA.
 - Iškilus abejonių ar klausimų dėl iš tiekėjų gautos informacijos, prašykite suteikti daugiau informacijos.
 - Gavus naujos informacijos apie pavojus ar atsiradus poreikiui taikyti griežtesnes rizikos valdymo priemones, saugos duomenų lapas turėtų būti nedelsiant atnaujintas.
 - Saugos duomenų lapai ir poveikio scenarijai turėtų būti pateikiami oficialiajame EEE šalies, kurioje cheminis produktas tiekiamas, kalba.
 - Jeigu gautumėte naujos informacijos apie pavojingas cheminių medžiagų ir mišinių savybes arba nuspręstumėte, kad aprašytos rizikos valdymo priemonės netinkamos, jūs privalote pateikti šią informaciją savo tiekėjams.

AR TURIU PRANEŠTI ECHA?

Jūs turite pranešti ECHA, jeigu jūsų taikomas

⁴ Pirmiausia patikrinkite, ar sektorinės organizacijos dar nepateikė šios informacijos naudojimo būdų žemėlapyje. Naudojimo būdų žemėlapiai – tai sutarta būtinos informacijos apie naudojimo būdą ir naudojimo sąlygas pateikimo forma; juos galima rasti [ECHA svetainėje](#).

naudojimo būdas arba naudojimo sąlygos neįtrauktos į gautą poveikio scenarijų, taip pat jeigu:

- rengiate tolesnio naudotojo cheminės saugos ataskaitą ir joje nurodytu konkrečiu būdu cheminės medžiagos sunaudojate daugiau nei toną per metus arba
- jums nereikia rengti tolesnio naudotojo cheminės saugos ataskaitos, nes iš viso sunaudojate mažiau nei toną tos cheminės medžiagos per metus arba;

Tolesnio naudotojo cheminės saugos ataskaita

Tolesnio naudotojo cheminės saugos vertinime analizuojami pavojai, kuriuos kelia tie naudojimo būdai, kurie neįtraukti į gautus poveikio scenarijus. Paprastai jie pagrįsti saugos duomenų lape pateikta informacija apie cheminės medžiagos pavojingumo savybes.

Tolesnio naudotojo cheminės saugos ataskaitos jums nereikia rengti, jeigu:

- sunaudojate iš viso mažiau nei toną cheminės medžiagos per metus arba
- naudojate cheminę medžiagą produkto ir technologinio tyrimo bei plėtros tikslais ir tinkamai kontroliuojate kylančią riziką.

- jums nereikia rengti tolesnio naudotojo cheminės saugos ataskaitos, nes jūs cheminę medžiagą

naudojate produkto ir technologinio tyrimo tikslais.

Jūs galite pateikti tolesnio naudotojo ataskaitą iš tolesnių naudotojų puslapių ECHA svetainėje.

KOKIE MAN NUSTATYTI TERMINAI?

REACH reglamente nustatyti aiškūs tolesnio naudotojo įsipareigojimų įgyvendinimo terminai (1 lentelė). Nedelskite.

Būtinai dokumentais patvirtinkite tai, kad padarėte ir ką planuojate daryti, kad galėtumėte užtikrinti gerą kokybę.

KUR GALĖČIAU RASTI DAUGIAU INFORMACIJOS IR GAUTI PAGALBOS?

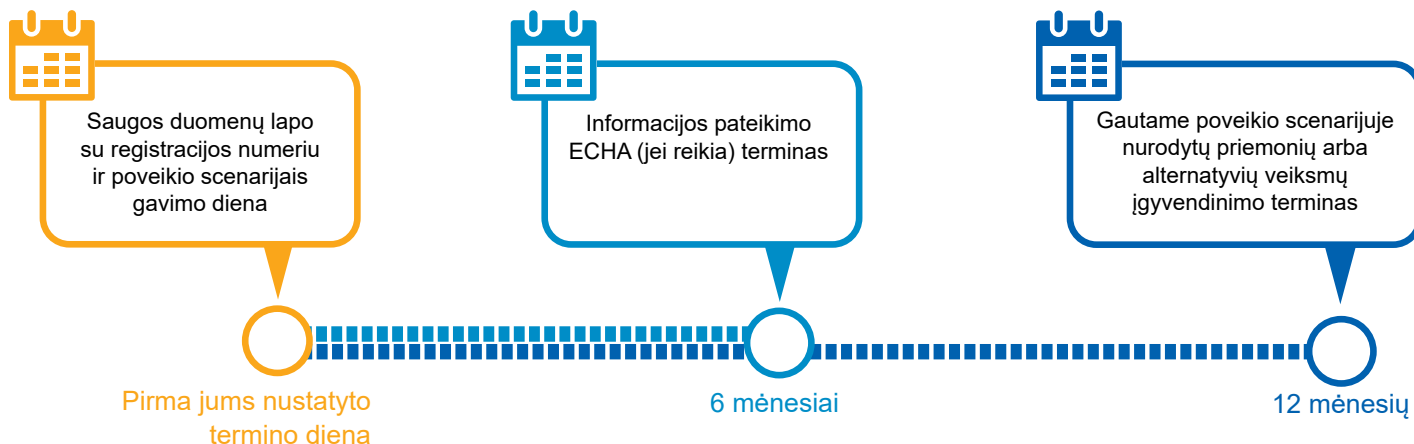
Nacionalinės REACH pagalbos tarnybos teikia praktinius patarimus nacionalinėmis kalbomis,
» <http://echa.europa.eu/nationalhelp/>.

Informaciją ir pagalbą teikia tokios pramonės įmonių asociacijos kaip Cheminių produktų tolesnių naudotojų koordinavimo grupė (DUCC) ir Europos chemijos pramonės taryba (angl. *European Chemical Industry Council*, CEFIC).

ECHA teikia labai įvairių pagalbą ir rekomendacijas tolesniems naudotojams,
» <http://echa.europa.eu/downstream>.

Daugiau informacijos šia tema rasite sąveikajame e. vadove (eGuide 01, *Safety data sheets and exposure scenarios*) ir Praktiniame vadove Nr. 13 (*How downstream users can handle exposure scenarios*),

1 pav. REACH reglamente nustatyti tolesnių naudotojų įsipareigojimų įgyvendinimo terminai.

**DOWNSTREAM
USERS**

